

OUG nr. 43/2013 privind unele măsuri pentru dezvoltarea și susținerea fermelor de familie și facilitarea accesului la finanțare al fermierilor

În contextul dificultăților economice și financiare în care se regăsește economia națională, mai cu seamă sectorul agricol productiv din România, pentru a iniția și a dezvolta investiții care să contribuie la ocuparea forței de muncă și la valorificarea resurselor economice și materiale ale spațiului rural, pentru a crea noi oportunități de dezvoltare intensivă și extensivă a agriculturii - ramură importantă a economiei naționale, ca urmare a crizei economico-financiare traversate pe plan mondial, în contextul economiei românești actuale, un număr important de producători agricoli autohtoni întâmpină reale dificultăți atât în accesarea, cât, mai ales, în rambursarea expunerilor/creditelor derulate, datorită costurilor tot mai mari practicate de către instituțiile financiare de credit (bănci, instituții financiare nebancale, societăți de leasing sau alte instituții de credit), precum și din cauza diminuării valorii garanțiilor aduse acestor credite, garanții ce și-au diminuat cu mult valorile față de evaluările inițiale (la data acordării finanțărilor), clienții fiind puși într-o dificultate extremă, aceea de a rambursa anticipat finanțările solicitate ori de a aduce garanții suplimentare celor inițiale pentru a putea susține și continua finanțările derulate.

Analizând sistemul instituțiilor de credit din România, constatăm că prioritate la finanțare au avut alte ramuri economice în detrimentul agriculturii, iar, din cauza crizei financiare de la nivel mondial și a reglementărilor Băncii Naționale a României, impuse acestor instituții de credit, apetitul și încrederea în domeniul creditării agriculturii au scăzut dramatic.

În condițiile în care absorbția fondurilor europene depinde în foarte mare măsură de extinderea numerică a potențialilor beneficiari, prin transformarea unui număr cât mai mare de gospodării rurale în ferme cu caracter productiv-comercial, și stimularea producției agricole vegetale și animale, prin susținerea întreprinzătorilor individuali la nivel de microfermă cu proiecte de finanțare atât pentru partea de investiții, cât și pentru cea de susținere a costurilor cu cheltuielile activității curente și prin măsuri de încurajare și sprijin al achiziționării de terenuri agricole pentru creșterea suprafețelor de teren exploatate/fermă, sunt necesare extinderea și completarea surselor de finanțare, mai ales pentru start-up-uri și ferme de familie, cu instrumente financiare de creditare adecvate.

În același timp, pentru respectarea angajamentelor asumate de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale față de gospodăriile agricole de subsistență, în vederea modernizării acestora și a transformării lor în exploatați viabile, care ulterior să poată accesa fonduri europene pentru investiții mai mari, este necesară startarea pentru activitatea curentă și investițională a activităților microfermei.

De asemenea, având în vedere că beneficiarii privați ai creditelor de investiții nefinanțate din Programul Național de Dezvoltare Rurală nu pot beneficia de garanțiile acordate de fondurile de garantare, reglementate prin acte normative în vigoare, și nu pot utiliza astfel soluțiile de finanțare existente pe piața românească oferite de instituțiile de credit, sunt necesare completări legislative adecvate ale schemelor de garantare din fonduri naționale implementate în prezent.

Având în vedere consecințele negative ce pot apărea în cazul în care situația expusă nu se reglementează, în sensul că neadoptarea măsurilor propuse prin prezentul act normativ ar modifica semnificativ gradul de absorbție și utilizarea fondurilor europene alocate României, ar determina menținerea unor mari și importante suprafețe de teren agricol nelucrate, a unei producții agricole pentru autoconsum slabe cantitativ și calitativ, incapabile să genereze venituri pentru sustenabilitatea procesului de modernizare a spațiului rural, ar determina Bio-ecologic și agricol existent, ar genera o rată ridicată a șomajului, precum și neîncasarea unor sume importante de bani cu care operatorii/agenții economici viabili ar putea contribui decisiv către bugetul consolidat, față de cele arătate anterior, considerăm ca o prioritate imediată suportul acordat producătorului agricol, susținerea și monitorizarea acestuia prin programe financiare și proiecte economice specifice, create și susținute la nivel național, prin preocuparea instituțiilor statului ce au drept scop eliminarea evaziunii fiscale din ramura agricolă atât pentru producători, cât și pentru comercianți, urmărindu-se o creștere sănătoasă și corectă a producătorului autohton, ceea ce duce într-un final la o monitorizare cât mai atentă și un management calitativ al fluxurilor producător-consumatori intermediari-consumatori finali, prin întocmirea, analizarea și crearea unui pachet - program legislativ de susținere a micului producător agricol la nivelul microfermei ca o nouă formă de societate/întreprindere individuală de producție agricolă.

În considerarea faptului că aceste elemente vizează interesul național și constituie situație de urgență și extraordinară a cărei reglementare nu poate fi amânată, în temeiul art. 115 alin. (4) din Constituția României, republicată, Guvernul României adoptă prezenta ordonanță de urgență.

Capitolul I

Dispoziții generale

Articolul 1

Prezenta ordonanță de urgență reglementează cadrul juridic necesar pentru dezvoltarea și susținerea fermelor de familie și facilitarea accesului la finanțare al fermierilor, în vederea creșterii competitivității sectorului agricol.

Articolul 2

În sensul prezentei ordonanțe de urgență, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

a) teren agricol - terenurile agricole productive - terenurile arabile, viile, livezile, pepinierele viticole, pomicele, plantațiile de hamei și duzi, pășunile, fânețele, serele, solarile, răsadnițele și altele asemenea - cele cu vegetație forestieră, dacă nu fac parte din amenajamentele silvice, pășunile împădurite, cele ocupate cu construcții și instalații agrozootehnice, amenajările piscicole și de îmbunătățiri funciare, drumurile tehnologice și de exploatare agricolă, platformele și spațiile de depozitare care servesc nevoilor producției agricole și terenurile neproductive, amenajate și folosite pentru producția agricolă;

b) achiziție de teren - cumpărarea de teren agricol, în vederea creșterii suprafeței exploatate în următoarele situații:

c) fond de garantare - instituția financiară nebancaară care are în obiectul de activitate emiterea de garanții și asumarea de angajamente de garantare, înscrisă în registrul special al Băncii Naționale a României, potrivit legii;

d) microcredit - instrument de susținere și finanțare a sectorului agricol la nivel de exploatație agricolă cu caracter de fermă de familie;

e) fermă de familie - exploatație agricolă aparținând persoanelor fizice în calitate de producători agricoli individuali înregistrați în Registrul exploatațiilor agricole sau înregistrată ca persoană fizică autorizată, întreprindere individuală, întreprindere familială, înființată potrivit legislației în vigoare, care produce pentru consumul propriu, iar, după caz, comercializează surplusul. Dimensiunea economică a fermei de familie este cuprinsă între 2-50 UDE (UDE - unitate de dimensiune economică prin care se exprimă dimensiunea economică a unei exploatații agricole determinată pe baza marjei brute standard a exploatației).

Capitolul II

Garantarea creditelor acordate de instituțiile finanțatoare fermierilor pentru achiziția de terenuri agricole, pentru finanțarea producției agricole și dotarea fermelor

Articolul 3

Anual, din prevederile bugetare ale Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, capitolul 83.01 „Agricultură, Silvicultură; Piscicultură și Vânătoare”, titlul „Împrumuturi”, se alocă sumele necesare fondurilor de garantare pentru:

a) garantarea până la maximum 50% din valoarea creditului acordat de către instituțiile finanțatoare pentru achiziția de terenuri agricole în situațiile definite la art. 2 lit. b). Volumul creditului va reprezenta maximum 90% din valoarea suprafețelor achiziționate și minimum 10% contribuția proprie a beneficiarului. Diferența de garanții necesare pentru acoperirea integrală a creditului și a dobânzilor aferente va fi asigurată de către împrumutați cu terenurile achiziționate și/sau alte bunuri aflate în proprietate;

b) garantarea până la maximum 80% a creditelor acordate de instituțiile finanțatoare fermierilor pentru finanțarea investițiilor în domeniul agricol și a producției agricole, cu excepția creditelor acordate pentru finanțarea investițiilor realizate prin măsura 121 din

(i) cumpărarea de la proprietar a terenului agricol aflat în arendă de către arendaș persoană fizică sau juridică, până la atingerea unui plafon de maximum 1.000 de ha în proprietate/exploatație, cu excepția terenurilor aflate în proprietatea statului și administrate de Agenția Domeniilor Statului;

(ii) cumpărarea de teren agricol de către persoanele fizice sau juridice care au în exploatare teren agricol conform declarațiilor Agenției de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA), în vederea extinderii suprafeței agricole exploatate în scopul înființării/rentabilizării fermelor de familie;

Programul Național de Dezvoltare Rurală;

c) garantarea până la maximum 80% a microcreditelor acordate de instituțiile finanțatoare în baza art. 14 alin. (1) lit. a) și c).

Articolul 4

Garanțiile prevăzute la art. 3 se acordă în condițiile prevăzute de Comunicarea Comisiei cu privire la aplicarea art. 87 și 88 din Tratatul CE privind ajutoarele de stat sub formă de garanții, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. 2008/C155/02, respectiv acoperă, după caz, până la maximum 80% din valoarea finanțării acordate de instituțiile finanțatoare și sunt legate de o tranzacție financiară specifică, de o sumă maximă de 2.500.000 euro și de o durată limitată. Fondurile de garantare au în vedere următoarele aspecte:

a) în situația în care valoarea finanțării scade în timp, suma garantată trebuie să descrească în mod proporțional, astfel încât în orice moment garanția să nu acopere, după caz, mai mult de 80% din valoarea finanțării;

b) pierderile trebuie suportate proporțional și în același mod de către instituțiile finanțatoare și de către fondurile de garantare;

c) beneficiarii, cu excepția persoanelor fizice, plătesc anual un comision de garantare stabilit în conformitate cu Comunicarea Comisiei nr. 2008/C155/02;

d) beneficiarii persoane fizice plătesc anual un comision de garantare stabilit prin ordin al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale. În situația în care comisionul de garantare este sub limita Comunicării Comisiei nr. 2008/C155/02, diferența se asigură prin implementarea unei scheme de minimis potrivit prevederilor Regulamentului (CE) nr. 1.535/2007 al Comisiei din 20 decembrie 2007 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE ajutoarelor de minimis în sectorul producției de produse agricole.

Articolul 5

Comisiunile de garantare practicate de fondurile de garantare sunt venituri ale acestora.

Articolul 6

(1) Acordarea sumelor prevăzute la art. 3 lit. a) se face în baza convențiilor încheiate între Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și fondurile de garantare.

(2) Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale alocă sumele necesare fondurilor de garantare în raport cu gradul de utilizare a celor acordate anterior în acest scop.

(3) În scopul prevăzut la art. 3 lit. a)-c) pot fi utilizate de către fondul de garantare sumele existente la dispoziția acestora și care se disponibilizează ca urmare a finalizării garanțiilor acordate beneficiarilor SAPARD în baza Legii nr. 218/2005 privind stimularea absorbției fondurilor SAPARD, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală, Fondul european pentru pescuit, Fondul european de garantare agricolă, prin preluarea riscului de creditare de către fondurile de garantare, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și beneficiarilor publici ai FEADR, potrivit prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 79/2009 privind reglementarea unor măsuri pentru stimularea absorbției fondurilor alocate prin Programul Național de Dezvoltare Rurală pentru renovarea și dezvoltarea spațiului rural prin creșterea calității vieții și diversificării economiei în zonele rurale, aprobată prin Legea nr. 373/2009, cu modificările și completările ulterioare.

Articolul 7

Sumele alocate se evidențiază distinct în înregistrările contabile ale fondurilor de garantare, fiind considerate „împrumuturi subordonate”.

Articolul 8

Dobânda încasată de fondurile de garantare ca venit financiar din plasarea în depozite bancare a sumelor alocate de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale este venit neimpozabil pentru a ceste și va fi utilizată exclusiv pentru plata garanțiilor executate de instituțiile finanțatoare.

Articolul 9

Sumele alocate din fond sunt utilizate de fondurile de garantare pentru constituirea plafonului de garantare, cu o expunere de până la 5 ori.

Articolul 10

În situația în care valoarea garanțiilor executate de instituțiile finanțatoare depășește nivelul dobânzilor acumulate, pot fi afectate și sumele alocate de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale. Reîntregirea sumelor alocate se va realiza din bugetul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale.

Articolul 11

Lunar, până pe data de 10 a lunii curente, fondurile de garantare vor transmite Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale situația sumelor primite și utilizate, în vederea întocmirii contului de execuție pentru luna expirată și transmiterii acestuia la Ministerul Finanțelor Publice până la data de 15 a lunii curente.

Capitolul III

Fondul pentru creditarea fermelor de familie

Articolul 12

(1) În vederea stimulării fermelor de familie se constituie la dispoziția Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale Fondul pentru acordarea de microcredite în agricultură, denumit în continuare fond.

(2) Fondul se constituie din prevederile bugetare ale Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, de la capitolul 83.01 „Agricultură, Silvicultură; Piscicultură și Vânătoare”, titlul „Împrumuturi”, din sumele existente la dispoziția Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale provenite din sumele rambursate în baza art. 21 din Ordonanța Guvernului nr. 14/2010 privind măsuri financiare pentru reglementarea ajutoarelor de stat acordate producătorilor agricoli, începând cu anul 2010, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 74/2010, cu completările ulterioare, de instituțiile de credit și din sumele disponibilizate ca urmare a restituirii împrumuturilor acordate fondurilor de garantare, potrivit prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 79/2009, aprobată prin Legea nr. 373/2009, cu modificările și completările ulterioare, pentru emiterea scrisorilor de garanție în favoarea Agenției de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit.

Articolul 13

Fondul se gestionează de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, în condițiile legii.

Articolul 14

(1) Fondul se utilizează astfel:

a) pentru acordarea de microcredite pentru realizarea de obiective de investiții în domeniul agricol, neeligibile pentru finanțarea din Programul Național pentru Dezvoltare Rurală, denumit în continuare PNDR, sau de obiective de investiții situate sub nivelul minim de finanțare din PNDR, suma maximă este de până la 15.000 euro/beneficiar. Beneficiarii microcreditelor sunt fermele de familie definite la art. 2 lit. e);

b) pentru acordarea de microcredite pentru asigurarea contribuției proprii la finanțarea proiectelor de investiții în domeniul agricol cu o valoare eligibilă de până la 125.000 euro, selectate pentru finanțare prin PNDR, fermelor de familie așa cum sunt definite la art. 2 lit. e), beneficiarii ai măsurilor de investiții din PNDR, suma maximă este de 75.000 euro/beneficiar;

c) pentru acordarea de microcredite beneficiarilor prevăzuți la lit. a) și b), pentru asigurarea resurselor financiare necesare pentru realizarea producției agricole, până la maximum 25.000 euro/beneficiar.

(2) Beneficiarii microcreditelor pot solicita o nouă finanțare în condițiile prevăzute la alin. (1) cu condiția finalizării obiectivelor în baza cărora au primit inițial microcreditarea.

Articolul 15

Fondul va fi accesat și derulat, în conformitate cu metodologia aprobată de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, de către instituții financiare bancare, definite potrivit prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare, și de către instituții financiare nebankare înființate în baza Legii nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebankare, cu modificările și completările ulterioare, și care desfășoară activități de microcreditare.

Articolul 16

Accesul instituțiilor prevăzute la art. 15 la resursele fondului se face în condițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 337/2006, cu modificările și completările ulterioare, fără a include elemente de ajutor de stat.

Articolul 17

(1) Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale alocă, în condițiile legii, cu dobândă, sume din fond instituțiilor selectate potrivit prevederilor art. 16, pe baza convențiilor de lucru încheiate cu acestea, în scopul acordării de microcredite, în următoarele condiții:

a) termenul maxim de restituire: până la 10 ani;

b) plafonul maxim: conform solicitării instituției selectate și în limita resurselor alocate Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale;

c) perioada de grație acordată de instituțiile selectate potrivit art. 16 pentru beneficiarii de microcredite credite: între 1 și 3 ani, în funcție de specificul proiectului de investiții.

(2) În convențiile încheiate cu instituțiile selectate vor fi prevăzute sumele repartizate și alocate, termenele de restituire, condițiile de derulare a împrumutului și costurile aferente.

(3) Instituțiile selectate în condițiile art. 16 vor acorda microcredite din fond beneficiarilor de microcredite, în conformitate cu normele elaborate în aplicarea prevederilor prezentei ordonanțe de urgență, precum și cu normele proprii de microcreditare aprobate de Banca Națională a României.

Articolul 18

Anual, prin ordin al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale, se stabilesc tipurile de investiții care pot beneficia de microcredite în condițiile prezentei ordonanțe de urgență, precum și plafonul maxim de microcreditare finanțat.

Articolul 19

Termenele de rambursare a microcreditelor și de plată a dobânzilor aferente acestora se stabilesc prin negociere între beneficiarii microcreditului și instituția selectată, în funcție de destinația microcreditului și de perioada de valorificare a producției obținute din investiția creditată, în limitele stabilite prin convențiile de lucru încheiate cu Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale.

Articolul 20

Microcreditele acordate potrivit prevederilor prezentei ordonanțe de urgență pot fi garantate de fondurile de garantare și/sau de către împrumutat prin garanții reale pe animale, mașini și utilaje agricole, ipotecă asupra clădirilor și terenurilor agricole, plantațiilor sau prin orice alte garanții alocate de instituțiile de credit.

Articolul 21

(1) Sumele neutilizate din fond la finele fiecărui an, angajate de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale cu instituțiile selectate și evidențiate în contul special al fondului deschis la Trezoreria Statului, la dispoziția Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, se reportează în anul următor și se utilizează pentru acoperirea obligațiilor care decurg din contractele de microcredit încheiate de către băncile comerciale, instituțiile de credit sau instituțiile financiare prevăzute la art. 4 cu categoriile de solicitanți prevăzute la art. 6, în limitele sumelor prevăzute în convențiile de lucru dintre Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și instituțiile selectate.

(2) Sumele existente în fond la finele fiecărui an, provenite din rambursări de microcredite și plăți de dobânzi la microcreditele acordate și evidențiate în contul special al fondului deschis la Trezoreria Statului, la dispoziția Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, se reportează în anul următor și se utilizează pentru acordarea de noi microcredite, în condițiile prezentei ordonanțe de urgență.

(3) Sumele reprezentând rate de microcredit scadente și plăți de dobânzi aferente acestora, rambursate de beneficiarii microcreditului, existente în conturile instituțiilor selectate la finele anului în curs, se virează până la data de 20 decembrie în contul special deschis la Trezoreria Statului, la dispoziția Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, se reportează în anul următor și se utilizează pentru acordarea de noi microcredite, în condițiile prezentei ordonanțe de urgență.

Articolul 22

(1) În cazul în care beneficiarul de microcredite înregistrează restanțe la rambursarea microcreditelor și la plata dobânzilor aferente acestora, instituția selectată va restitui Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale aceste sume din fondurile proprii.

(2) În cazul constatării de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale că instituțiile selectate au plătit sume necuvenite beneficiarilor de microcredite prin cererile de tragere, instituțiile selectate au obligația de a restitui aceste sume din fondurile proprii, în termen de 10 zile de la data notificării, în contul special al fondului deschis la Trezoreria Statului, la dispoziția Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale.

Articolul 23

(1) Beneficiarii de microcredite pentru investiții în agricultură au obligația să respecte destinațiile pentru care au fost acordate microcreditele.

(2) Schimbarea destinației microcreditelor de către beneficiarii de microcredite se sancționează potrivit legislației în vigoare.

Articolul 24

Suma totală alocată măsurilor prevăzute la art. 14 se aprobă anual prin ordin comun al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale și al ministrului finanțelor publice.

Articolul 25

În termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale elaborează normele metodologice de aplicare a acesteia, care se aprobă prin hotărâre a Guvernului.

PRIM-MINISTRU

VICTOR-VIOREL PONTA

Contrasemnează:

Ministrul agriculturii și dezvoltării rurale,

Daniel Constantin

Viceprim-ministru, ministrul finanțelor publice,

Daniel Chițoiu

Ministrul delegat pentru buget,

Liviu Voinea

Ministrul afacerilor externe,

Titus Corlățean

București, 15 mai 2013.

Nr. 43.